

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 „ 20 „ „ „
za čet. „ 1 „ 75 „ „ „
po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 „ 60 „ „ „
za čet. „ 2 „ 5 „ „ „

NAPREJ.

Oznaniła.
Za navadno dvistočno
vrsto se plačuje:
5 kr., ktera se enkrat,
8 „ „ „ dvakrat,
10 „ „ „ trikrat
natisne, večerke pla-
čujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trgu hišna št. 15.

Rokopisi se ne vračujo.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 27.

Ta list izhaja vsak vtorek in petek.

Tečaj I.

Ljubljanski deželni zbor.

28. marca. (37. seja.) [Konec] Zdajci podá g. dr. Toman zbornici vprašanje, kako je to, da kličejo zdaj vojake, ki so na odpustu (urlavbu), da pojdejo v Istro varovat solil, ko jih za delo domá potrebuje dežela, ki potem škodo trpi, ker pri-mankuje delavcev? C. komisar g. Roth je obljubil, da obé vprašnji odgovori v enej prihodnjih sej. Potem je bil na vrsti zaklad zemljiške osvoboditve (grundentlastungsfond). Poročevalec g. dr. Zupan je oznanil odborovo poročilo in nasvet: 1) naj se za upravno leto odloči zemljiške osvoboditvi 632.572 gld. stroškov in 649.346 gld. dohodkov; 2) ker mora dežela tretjino teh stroškov plačati, naj se postavi 26 odstotkov doklade k pravemu davku brez vojne doklade, ki je uže posebno všteta; 3) naj se za upravno leto odloči zemljiške osvoboditvi 861.804 gld. stroškov in 878.019 gld. dohodkov; 4) ker mora dežela tretjino teh stroškov plačati, naj se postavi 26 odstotkov doklade k pravemu davku brez vojne doklade, in 10 odstotkov k užitnini od močnih pijač in od mesa; 5) naj se vladi pové želja, da bi se odpravile vse krajne komisije zemljišne služnosti, ki so po deželi postavljene, in njihovo delo naj bi se dalo okrajnim gosposkam; samo v Radolici naj bi ta komisija ostala; 6) da bi gospodje v tej zadevi po deželi zarad zemljiške osvoboditve hodili pregledovat samo toliko, kolikor je silno potrebno, in kar je mogoče, da bi se opravilo z enim potom. Zbornica je potrdila. Zdaj vstane razgovor o tem, da bi dežela pri trgovcu J. G. Schuller et comp. na Dunaji vzela na pósodo 2 milijona gld., da bi se v red spravile novčene zadeve tistega zaklada, ki je osnovan za zemljiško osvoboditev. Poročevalec g. dr. Zupan je bral odborovo poročilo in te-le nasvete: 1) naj bi se v ta namen 2 milijona gld. na pósodo vzelo tako, da bi se izdalo 100.000 sreček (lozov) po 20 gld. a. vr.; ta dolg naj bi se povrnil v 50 letih; 2) naj se napravi v Ljubljani zaklad pod gospodarstvom deželnega odbora, da bode ta dolg plačeval. Dežela naj bode v ta zaklad 50 let plačevala po 39.000 gld. na vsacega pol leta; 3) ako se to posojilo na Dunaji potrdi, naj se deželnemu odboru dá oblast, da bode smel pogoditi se s trgovsko hišo J. G. Schuller et comp. na Dunaji, in odločiti 400.000 gld. pológa (kavcije); naj bode smel narediti dolžno pismo in srečke; 4) za tiste novce (denarje), ktere dá J. G. Schuller et comp., naj se kupi toliko obligacij, da bodo njih obresti dajale po 78.000 gld. na leto, in s temi novci naj se bode vračevalo na Dunaj; 5) kolikor bi novcev ostajalo iz tega, kar bi se izkupilo za srečke, s tem naj bi dežela plačevala dolgé zakladu zemljiške osvoboditve; toda začeti bi morala plačevati še le 1873. leta; do tega časa od zdaj pa bi se morala istina (kapital) in obresti tako posoditi, da bi se

dobivalo dobička, kar je največ mogoče; 6) dobički, za ktere se v odločenem času nihče ne oglasi, in tudi obresti, ktere ima J. G. Schuller et comp. za take ne izplačane dobičke dajati, naj pojdejo v deželno blagajnico (kaso); 7) deželni odbor naj v tej pogodbi z ministerstvom sme preurediti kake nevažne, majhne stvari; 8) deželni odbor naj gospodari s tistim zakladom, ki se ima osnovati, da bi se vračal dolg na Dunaj; tudi naj on kupuje obligacije, in daje novce (denarje) na obresti, ter vsako leto naj razglesi, kako je s to rečjo; 9) Nj. veličanstvu naj se pošljejo, ako se to dovoli, poslanci izmed deželnih zbornikov, da bi prosili, naj se to vse potrdi. C. komisar g. Roth je opomnil, da bi ministerstvo sreček po 20 gld. ne dovolilo, in g. dr. Toman je stopil iz tistega odbora, kteremu je bila ta reč na présod izročena. Dr. Toman je namreč želel, da bi se bila pogodba naredila z dunajsko trgovinsko hišo Sothen. Zbornica je pa vendar potrdila vse, kakor je bilo nasvetovano. Za tem je prišel na vrsto davek od svobodnega iskanja novih rudnikov. Poročevalec je bil g. Dežman. Bral je odborovo poročilo in nasvet, naj deželni zbor sklene: 1) deželni odbor kranjskega vojvodstva misli, da kranjsko rudarijo zeló zavira davek od čistega dohodka, ki nima meje, kolik se smé zahtevati. Postavljen je bil ta davek 28. aprila 1862; 2) deželni odbor tedaj državnej vladi podaja nasvêt in prošnjo, ako je mogoče, naj bi uže prvemu državnemu odboru podala načrt, po kterem bi se moral vnovič pretresti zakon, dán 28. aprila 1862; naj bi se tudi postavile meje, kolik bi smel biti največi davek od čistega dohodka; naj bi se davek od iskanja novih rudnikov ovrgel, ali vsaj ponižal z 20 gld. na 6 gld. 20 kr.; da bi se plačevanje polovice rudnine prizaneslo pri tistih rudnicah, v kterih se posebno težavno koplje, kakor je odločil najviši ukaz, dán 5. avgusta 1859; da bi se enako pomanjšal davek tudi od iskanja novih rudnikov po tacih krajih, za ktere je znano, da prizadevajo obilo težkega dela. Zbornica je vse odobrila.

29. marca (38. seja.) Pričujoča sta bila gg.: c. komisar Roth in prvosednikov namestnik pl. Wurzbach; v sejo ni bilo gospodov: kneza in vladike Vidmarja, Antona grofa Auersberga in barona Apfalterna. Zadnje seje zapisnik se je prebral in potrdil. Na vrsti je bilo potem vprašanje, kako bi se naredile ali popravile zemljiške bukve. Poročevalec je bil g. Brolih. Bral je odborovo poročilo in dva nasveta. Prvi je: naj se potrdi, kar je sklenil odbor, ki je bil izvoljen, da bi presojeval vladen načrt, ki govori o splošnem zakonu (postavi), kako bi se namreč napravile nove zemljiške bukve in popravile stare, in kako bi se osnoval nov red zarad zemljiških bukev. Odbor je bil namreč sklenil, da zadeve naše dežele ne branijo nič, kar zahteva ta zakon.

(V štajerskem deželnem zboru 14. dan marca.)

Ta sklep naj bi se položil c. k. deželnej vladi za odgovor tistega pisma, ki je bilo deželnemu poglavarju prišlo 18. februarja 1863. Drugi nasvet je bil, naj se tudi potrdijo opombe, ktere je pristavil odbor k posameznim zakonom, ter naj se deželnej vladi podadé. G. dr. Toman je rekel na to, da vlada je menda zapisne knjige gosposkih zemljišč v némar pustila; da bi se te knjige popolnoma odpravile. G. Brolih je odgovoril, da je to reč presojeval tudi odbor; ali ker je vlada molčala o tem, zato ni odbor nič svetoval. Potem je g. dr. Zupan priporočal, naj bi se izbrisala opomba, ktero je naredil odbor k §. 33. Ta opomba govori: §. 33. pravi, da za napravo novih in popravo starih zemljiških bukev naj bi vlada le za nekaj časa položila novce (denarje), ktere bi potem dežela morala povrniti. Odbor méni, de se mora temu po robu postaviti. Kar se tiče zemljiških bukev, to mora državni zbor razsoditi. Zakon o zemljiških knjigah je državni zakon, torej treba, da stroške plača država. Ko bi morale vračevati dežele, to bi se jim nakladal nov davek, kar pa ni mogoče, ker so uže zdaj tako zeló povikšani davki; posebno kranjska dežela bi tega ne mogla. Zbornica pak je potrdila to opombo in ves zakon o zemljiških knjigah. — Za tem je prišlo na vrsto, kar želi odbor zarad tistega nasveta, ki je bil deželnemu zboru podan uže leta 1861. Ta nasvet govori namreč, da bi osvoboditev kranjskih zemljišč bila kmalo dovršena. Poročevalec je bil g. pl. Strahl. Bral je odborovo poročilo in te tri nasvete: 1) naj bi se deželnej vladi podalo odborovo poročilo in tudi prošnja, da bi se ravnala po željah, ki so zapisane v tem poročilu; 2) naj bi se ministerstvu podala prošnja, da bi govorilo pred Nj. veličanstvom, naj bi tudi Kranjska dobila pri služnostih državnih ali pod državno gospodarstvo spadajočih gozdov tiste priboljške, ktere imajo zgornje-avstrijska solila (salzkammergut); 3) naj bi se ministerstvo prosilo, da bi po ustavnem potu naredilo zakon, po katerem bi se ovrgli pridržki in vladarske pravice do vélicih in črnih lesov po Kranjskem, toda naj bi se spoštovale pravice, ktere si je kdo pridobil do tacih gozdov; ali da bi vsaj na dávnost (verjährung) smelo se opirati. Govoril je g. Mulley rekoč, da se v tej zadevi pogodbe delajo „mezzo confuso, mezzo persuaso“ (pol po zmošnjavi, pol po prevári); da so si neke ipavske srenje bile izgovorile po 1354 sežnjev drv na leto. Bilo je 300 hiš. Ako bi se to délo v novce (denarje), bilo bi 2973 gld. 70 kr. dohodkov na leto, ali 59.374 gld. istine (kapitala) po 5 odstotkov. Ko so pa delili na gori Nanosu, cenili so po 500 gld. oral gozd prvega razreda, potem po 300 gld. oral gozd drugega razreda. Dobile so poprej imenovane srenje 198 oralí; na hišo pa hodi po $\frac{2}{3}$ oralí. G. pl. Langer je pripovedoval drugo prigodbo, da bi ometal besede g. Mulleya, ki je bil nasvetoval: komisijam, ki okrog hodijo pregledavat, naj bi se naročilo, da bi skrbéle, naj bi se z lepa kmetje pogodili z grajščinami, da bi se dobro zvedelo, koliko kateri potrebuje drv, in koliko so vredna tla, ako bi kdo svoj delež hotel prodati grajščini; naj bi se tem komisijam tudi naročilo, da bi kmetje ne bili škodovani, ampak da bi zares dobivali toliko drv, kolikor jih potrebujejo. Potrdilo je glasovanje. Govorili so še gg.: dr. Toman, Brolih in Dežman, ki je nasvetoval: naj se ministerstvo prosi, da bi rudarska državna blagajnica deželi prepustila gorenske gozde, za ktere je rekla, da ima pridržno pravico do njih. Nasvet je bil podpiran. Vnel se je dolg razgovor, v katerem so se glasili gg.: dr. Toman, Brolih, Kromer, Dežman in poročevalec pl. Strahl. Glasovanje zavrže Dežmanov nasvet, in potrdi, kar je želel g. Strahl, naj bi se namreč ti vsi trije nasvetje odboru podali še enkrat na presodek.

Ker se narodno izobraževanje tako zanemarja in pači; ker velike težave branijo, da bi na svitlo hodili narodni časniki, ljudske knjige in drugo pisanje: zato gospoduje po knjigah in časopisih le nemški jezik, od kterega ima samo nekoliko ljudi korist; pravi narod pa brez malih izimkov ne uživa nič dobička od časopisov, in rodoljubi Slovenec, ker stoji sam, ločen od svojih domorodcev, mora v nemškem jeziku in po nemških časopisih braniti se (kar mu še ni vselej dovoljeno), ako ga je nemško pisanje zaničevalo in krivično popadlo; pa tudi nima tolažbe, da bi ga razuméli in podpirali njegovi bratje. Slovenski narod v svojih nemških ali pomemčenih uradnikih, kterim ni mar za uboštvo, ki izvira iz npravne in duševne zanemarjenosti, ni dobil tacih mož, da bi se v njegovej stiski potézali za-nj; ali dobil je na ramena teže, ki so čisto neprimerne proti težam družih prebivalcev štajerske zemlje. Kdo ne vé, da so zemljiščem po slovenskem Štajerskem čisto neprimerni davki naloženi; da med Slovenci neprimerno mladenče pobirajo na vojsko; da Slovence vedno in vedno po vseh krajih čisto neprimerno in neusmiljeno tare težéče breme vojaške ustanovitve (vkvartirovanja), — in če je res, da se narodovi sinovi največ le pridijo po kosarnah in mestih, od koder potlej nosijo hudobije in bolezní domú v najdaljnješe doline, v kterih so nevarni vsakej lastnini, in torej največ polnijo le ječe: ako je to res, potem se gotovo tudi v tej zadevi slabše godí tistemu narodu, kteri več svojih otrok pošilja v to pogubo, kar djanski pričajo tatvine, ki se povsod strašno množijo. Pa kakor so preobloženi Slovenci s temi težami, tako so dobili, kar mora biti vam uže znano, 6—7 poslancev premalo v ta deželni zbor. Slovenci so potrpežljivi, in trpé vse, in pravi se jim za to vrli Slovenci, ktere le časi vročeglavci zapeljavajo. Slovenci torej mislijo sami za-se, da so le za nizkost porojeni. Vidimo, da so pri Slovencih narodni jezik izpodili iz učilnice, pisalnice in izobražene družbe, in zavrnilí ga pod slamnato streho siromškega kmeta, ponižali ga, da je hlapčevski in dékelski jezik; naredili so, da je Slovenec pod svojo domačo streho tujec; proti naravi so mu zatrli, skálili in izbrisali njegovo narodnost, ktere več ne more povrniti nobena stvar; vidimo, da se narod zdaj več ne čuti, več sam sebe ne spoštuje, sam sebi več ne upa, — da torej več nima dušne veljave; vidimo, da narod zapuščajó in tajé njegovi najboljši sinovi; da je oubožal Slovenec, kterega le prirodjena razumnost varuje, da še niže ne pade: odkrito je torej, da Slovenec malo in dosti nima Nemcem vedeti hvale za nemčenje. To je tista srečna blagost; to je narodni mir, kterega Slovencem vsak dan priporočajo ljudjé, ki imajo mir in spravo v ustih, trdobo in nemilost pa v srču; (Glasovi: to je prehudo!) ljudjé, ki so vse potegnili k sebi, in ki neté, da bi jih kaj motilo zdaj, ko uživajo. Ali tudi je očitno, da ta narod še živi; da je nemčenje še le nekoliko krajev zmoglo; da je tedaj v maternem jeziku neka moč, ki se zastonj zatira — boljše bi bilo, naj bi se ta moč v némar ne puščala —; očitno je dalje, da je treba hitre pomoči, ker narod more napredovati samo s svojim in po svojem jeziku; tuj govor mu ga nikdar ne nadomesti. Materni jezik pa to visoko službo opravlja samo tedaj; sam sebe gladi in mika samo tedaj: ako ima spodoben prostor v pisalnici in učilnici; ako se razliva po vseh žilah človeškega društva. Materni jezik je ogledálo, v katerem se kaže narodova dušna moč; materni jezik se ne sme tako potlačiti, da bi hlapčeval. Materni jezik povzdiguje dušo; petje v maternem jeziku se

živejše in prijetnejše dotiče ušesa in src vsacega naroda. Ljudstvo je organsko bitje z notranjim življenjem; razvija se in raste le samo iz sebe vèn, kakor zélišče, pa ne od zunaj, da bi se prejal kosce kosca, kakor pri kamenji. Kje in kdaj se je kak narod izobrazil v tujem jeziku? Grkom in Rimljanom pravimo, da so naši izgledje; francozki jezik hvalimo, da je prijeten, in da ima obilo pomenljivost: komu je pa kdaj prišlo na misel, naj bi se ta jezik v učilnice vpeljal, da bi se v njem podučeval narod? Zdaj mislim na tisto narodovo jedro, na tisto narodovo zrno, na tisti največi dél vseh ljudi, na katerim sloni duševna in materijalna blagost, svoboda in krepost vsake države, na tišti del, ki je proti izobraženejšemu svetu v taceim razmerji, v kakoršnem 98 ljudi proti 2 človekoma. Tisoč in tisoč jih je, ki vse svoje življenje ne potrebujejo tujega jezika, in po pravici se vpraša, zakaj se ti učé tujega jezika? Kdor koli se je kdaj učil kacega tujega jezika, ta vé, da to ni tako lahka stvar; da potrebuje mnogo poprejšnega uka; da hoče imeti pretenko znanje maternega govora, dosti potrpežljivosti, časa, vaje in novcev; to so zgolj taki pripomočki, da jih nima vsak izmed naroda. Za gotovo lahko trdim, da se noben Slovenec v ljudskejši šoli ni naučil nemščine, in če nemški govori, da se je izuril na vojski med nemškimi vojaki, ali pa v službi in prebivanji pri nemških ljudéh. Kdor nekoliko tujih besedic blebče, ne zna še jezika, in tudi malo koristi dobiva iz tega blebetanja. Moja gospóda! ali morda ménite, da je kaj bolj izobražen tisti vinograjšček, ki zna blebetati nekaj nemških besedic? Gotovo ne! Saj tudi ne sodite, da je boljši in omikanejši tisti nemški voják, ki je z Laškega domú prinesel nekoliko laških besed, ali tista nemška deklica, ki v svoj materni jezik tlači napek izrékane francozke besede, ker so jo njeni svojeglavi in oholi roditelji tako navadili. (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Haloz. R. B. Prejemši 23. „Naprej,“ hipoma sem videl nek mariborski dopis, ki ima črko —p.—. Dopisnik, oziraje se na tisti sestavek, ki je bil o mariborskem vladiki vzet iz „Narodnih Novin,“ pravi: „med vrsticami se beré, da je to ukazal, ali vsaj dovolil novi vladika.“ Bodí si ta reč, kakor hoče; ali da se naključju podtiče branje nemškega pastirskega lista v magdalenskej cerkvi v mariborskem predmestji tákraj Drave, in da g. župnika celó opravičujejo, temu se naravnost vpiram ali prosvedujem, kakor pravi naš ustavni sosed Hrvat. Ako se je bil g. župnik v soboto prehladil, da potlej ni mogel propovedati (pridigovati), je-li ravnosledno, da bi se moral nemški pastirski list brati zaradi njegove prehlajenosti? Ali ni bilo nikakoršne druge pomoči? Ali bi se ne bilo moglo brati življenje tistega svetnika, ki je bil to nedeljo godovnják? Kaj tacega bi ljudje radi poslušali, in nihče bi se ne spotikal. Tudi še ni, ako zbolí župnik, da bi kaplan za to moral dvakrat propovedati, in potem še krščanski nauk imeti. Kdo je pri kakej zavarovalnici zagotovil kaplanove prsi? Soditi, kakor nas —p.— sili, ne ukazuje miselstvo. Kar se tiče besed: „ne dá se tajiti, da ima obilo čisto nemških župljanov,“ odgovarjam tako-le: ne morem popolnoma vedeti, koliko je ondi nemških bivalcev — to se vé da prišlicev; — da bi jih pa bilo mnogo, tega ne pritegnem, ker jih ves Maribor nima dosti, in še menj prekdravsko predmestje. Kaj neki poménjajo v 8. listu časnika „Stimmen aus Innerösterreich“ besede: „das herausströmen der leute aus der Kirche (ljudstvo je vrelo iz cérkve)? Kdo so mariborski Nemci, to sem bil tenko in prav po pravici povedal 1860 v začetku svo-

jega sestavka: „Potnikove misli in opazke, hodé iz Maribora po ovinkih v Maribor.“ Ondi Sem rekel: Neslovenci so: večina gimnazijskih in realskih učiteljev, (denes je to še huje), dosti vojaških, v miru živočih častnikov, postavači, in takrat še več uradnikov razne vrste. Več lét v Mariboru bivajoč nisem družih mogel najti. Koliko pa ti Nemci imajo posla s propovédmi (pridigami) v magdalenskej cerkvi, to nam je dobro znano. Kar je domačih meščanov, trgovcev, rokodelcev (razun otrok), taciéh ne more nihče dolžiti nevednosti v našem jezici; korist jim je učiteljka. Kdo pa je v stolnej cerkvi, in kdo na Ptuji bral slovenski pastirski list? Vendar ne verujem, da bi pri zgodnejši maši mariborske stolne cerkve bilo dvajsetero ljudi, ki ne znajo slovenski; zastonj bi iskal dokazov, kdor bi me hotel zavrnuti. Ali jasno je, kakor poldanje solnce, da je vsaj polovica taciéh, ki ne znajo nemškega jezika toliko, da bi propoved mogli dobro umeti; kajti slovenski so vsi posli, ki največ zjutraj hodijo k božjej službi. Kar je izbornega meščanstva, hodijo ob enajstet uri h gosposkej maši, in malo marajo za propovedi. Po pravici bi se torej pri zgodnejši maši maralo slovenski govoriti na leci.

Na Ptuji so okolnosti še mnogo ugodnejše; dela se pa vendar, kakor v stolnej cerkvi. Ako odštejemo ljudi tiste vrste, kakoršne sem imenoval v Mariboru, ne bi jih dobil 40 taciéh, ki slovenski ne znajo; celó vseljenci so se naučili za potrebo, in dasitudi se jih dosti hvali z nemščino, vendar prav gladko slovenski kramljajo, vzlasti, kadar neusmiljeno gulijo uboge Haložane. Vsaj kacih šestdesetkrat sem to sam slišal od gospode, za katero bi menil, da pét naših beséd ne umeje. Če pa tudi v magdalensko cérkev res pride kak čist Nmec, ta ne razrine ozidja; saj vé, v kaceim jeziku stolna cerkev oznanja božjo besedo. Kar se ne dá opravičiti, o tem je mnogo boljše da se moléi, pa ne strastno zagovarja. Koliko vrednosti imajo besede: „ki (župnik) se tudi ne sramuje Slovenca imenovati,“ to sem uže dvakrat v „Novicah“ razkril, in za dokaza delj tudi tukaj ponavljam. Ta župnik je svoje ovčice na Markov dan leta 1851 v Hoče peljal, in čisto na glas jim po nemški molil; mnogo ljudi za njim je pa slovenski odgovarjalo. To sem slišal na svoja ušesa. Ta župnik je čisto slovenskim Podpohorjančkom nemški razlagal krščanski nauk, otročiče mučil, in marljivo pomagal nemčiti. On je neko deklinče v izvrstnej nemščini vprašal: „wie viel Gott sind?“ Dete se je bilo od svoje slovenske matere gotovo naučilo toliko, da bi slovensko vprašanje bilo gladko odgovorilo, po nemški vprašano je pa dolgo premisljalo, predno je odjécalo: eins. Niso zastonj rekli naš pokojni knez in vladika Slomšček, da je magdalenska učilnica najslabejša učilnica vse vladikovine (škofije), in res nisem še nikoli nikjer našel take neumnosti in nevednosti, kakoršno v magdalenskem predmestji, kjer je ta g. župnik najbliži oglednik. V družem razredu g. učitelj ni črke slovenskega učil, in v nemškem otroci niso izurjeno znali nobene stvari. Ako bi imeli 20 taciéh župnikov, ki bi se v tem pomenu smeli Slovenci imenovati, bogme! vse do Drave bi pónemčeno bilo v sto letih, če ne še dosti poprej. Lahko razsodi vsak nestraten človek, da je tak župnik vreden velike graje. Žal mi je, da so med nami še taki ljudje, ki si prizadevajo zagovarjati vse, tudi neumnosti in krivičnosti. Tako ravnaje samo zavetje daje tistim, ki ne delajo, kakor bi imeli. Kar je šibe vredno, to naj se ne boža. Celó otrokom se ne smejo hudobnosti prizanašati, nikar uže tacim, ki bi imeli narodu biti učitelji in voditelji.

Iz Lašč. 31. marca. M. O.— Laščan še nikoli ni dosti maral, kaj se godí na političnem svetu; zato so pa uže od nekđaj ž njim delali, kakor so hoteli. Laščan zna dobro kupiti in

prodati, za kar je sloveč na široko po zemlji; v politiko se pa še nikdar ni vtikal; njemu je le bolj mar, po čem so po Štajerskem in Hrvaškem tiste živali, ki jih redimo zaradi mesa in klobas. Laščan še celó ne vé, kaj se pravi pogajati se za narodne pravice. Kdor je v Laščah kaj veljavnejši mož, nemški jezik tolče zato, ker bi ga rad govoril, pa ga ne more. Ko sem se v to slovečo dolensko vas bil prvič pripeljal od sv. Trojice proti Delčjemu dolu do Kropničana, precej sem si mislil: ta vas, ki ima tako veliko cerkev pa tako majhen stolp (turen); ta vas, ki ima toliko rudečih streh in dolzih hlač; ta vas, ki je uže začela obroče priditi v žensko obleko, dasitudi Laščan v desetih letih ne bode imel oséčka, da bi ga za psom vrgel: ta vas — tako sem si mislil — mora imeti marsikácega nemškutarja v sebi. In res je tako. Lansko jesén sem vprašal mladega učitelja te vasi: kako boste podučevali? Odgovoril mi je: po nemški. S kranjskim jezikom se nikamor ne pride; pa saj tudi slavni g. dekan iz Ribnice raji vidiyo, da nemški učim. Hudo me je zbola taka beseda, ker prvič sedemnajst let star učiteljček, ki še ne vé, kaj je to: jezik, hoče modrovati, doklej se pride z našim jezikom, in drugič, ker sem premišljal, koliko so trpéle uboge Lašče, ko so zidale cerkev, po ognji pa vso vas, farovž in učilnico. Pri tem zidanji se namreč ni samo kričalo na Laščane, ampak tudi palica je časi komu po hrbtu zapela, in zdaj se pa ubogi otroci ubijajo z nemškim jezikom, od kterege ne bodo imeli nobene koristi, ker se ga naučiti ne morejo, v domačem branji in pisanji bodo pa vendar zaostajali. — Slišimo, da se bode 30. dan t. m. volil nov deželni poslanec za Kočevje, Ribnico in Lašče, ker je odstopil g. Pinder. Kakor so okolnosti, vzlásti v preljubeznjivih Laščah, gotovo bode zopet izvoljen tak mož, ki bode trobil v kočevski rog, kakor pošta, ki hodi skozi Lašče.

Važnejše dogodbe.

Ljubljana. V vtorek 31. dan marca meseca je dovršen ljubljanski deželni zbor. G. prvosednik baron Codelli je Nj. veličanstvu zaklical: „hoch,“ in zbornica je odgovorila: „slava,“ „hoch“ in „živio!“ Govorila sta konci seje tudi c. namestnik g. baron Schloissnigg in g. Anton grof Auersberg.

— 1. dan t. m. je umrl Anton Aparnik, c. k. svetovalec okrožne sodije.

Dunaj. „Presse“ piše, da Nj. veličanstvo presvitli cesar letos celó ne pojde v Dalmacijo.

— Judex Curiae grof Apponyi ni več v svojej dozdanjej službi; „Presse“ pravi, da bi utegnil tudi odstopiti grof Moric Eszterhazy. — Ta list piše, da v enej prvih sej državnega zbora bode podano vladi vprašanje zaradi konkordata.

— Sestra dr. Tkalca je bila 28. dan marca meseca prišla iz Zagreba na Dunaj, da bi obiskala brata, česar jej pa ni mogel dovoliti prvosednik deželne sodbe. Tkalčevo sestro je to tako pretresnilo, da je omedléla; potem so jo vendar pustili k bratu. Tkalčevo zdravje vedno péša.

Trojedina kraljevina. Županijski uradniki in župniki čeberskega okraja so v Čeburu osnovali narodno čitalnico. „Pozer,“ ki to pripoveduje opominja, da se tudi v malih mestih zbirajo društva, da bi pospešile narodno omiko, in mi pristavljamo, da se je čuditi, kako je to, da pri nas po Dolenskem še tako mirno za pečkom sedi narodno življenje. Zima je minola, pomlad se je pričela; na noge Dolenci!

Dalmacija. Za državna poslanca sta izvoljena gg.: dr. Difuico in pretor Desković, oba se potezata za samozakonje (autonomijo).

Česka. „Politik“ piše, da je rodovina rajnega slavnega Šafařika dala na svitlo zapis vseh njegovih bukev. Ta zapis ima 116 strani in 32 razdelkov; lahko si je misliti, koliko je mož imel knjig. Izmed 32 razdelkov imenujemo te-le: 1) grški pisatelji; 2) latinski pisatelji; 3) novolatinski pisatelji; 8) in 9) jezikoslovstvo, kritika, staropisje slovanskih in družih jezikov; 12) in 13) splošna in slovanska slovstvena zgodovina; 21) narodne pesmi, narodne pripovedke in prigovori raznih narodov; 22) pripomočki slovanskega jezikoslovja; 30) zbirka mnogih zemljevidov; 31) cerkveno-slovanski tisk s cirilskimi, glagolskimi in bosansko-cirilskimi črkami; 32) popisi mnogih slovanskih rokopisov. Te bukve se bodo zdaj prodajale, in škoda, ko bi se razkropile po svetu, ker so bile tako ma. Ijivo in premišljeno nabrane in združene.

Galicija. Langievič je še zmirom v Krakovu na gradu pod stražo. Hrano dobiva, kakor vsak jetnik, poboljške si mora sam plačevati. Gospodičina Pustovojtova je zaprta v nasprotnej kosarni. Uže na Laškem se je bila seznanila z Langievičem, ki mu je služila za pribočnika. Pred dvema letoma so jo bili zaprli v nek samostan v Žytomir, ker se je vladi sovražno vedla; toda po desetih mesecih je bila pobegla v Moldavo, od koder je konci januarja t. l. prišla zopet na Poljsko. Gospodičina je stara 18 let in precej čedna, samo da je oblečena in vede se kakor mož: kadi namreč smodke in tudi žganje pije, kakor kakošen star dédec. Njena mati še živi na grajščini Turovicah, ali uže pet let je, kar je umrl oče, vojskovod Teofil Pustovojtov.

Ogerska. V Pešti so 29. dan marca meseca zaprli jutranje liste časnikom: Lloydu, Pesti Naplu, Magyar Orszagu, Magyar Sajtju in Honu; zapečatila je gosposka tudi njihove tiskalnice.

— 28. dan marca meseca so bili prišli vsi v Pešti bivajoči poslanci deželnega zbora bivšega leta 1861 k Francetu Deaku. Podali so mu knjigo s podobami vseh poslancev više in niže zbornice iz leta 1861. Deak je na to imel važen govor.

Ruska. Poljska. Zopet pišejo, da ni Mieroslavski kriv, da je Langievič padel, ker še med narodom nima toliko moči, kolikor bi je potreboval. Trume Čieškovekega niso razkropljene; Kohanovski je Ruse zmogel pri reki Hanči.

— Meleneki je Ruse pehnil.

— Popotniki pripovedujejo, da uže mnogo dni skozi Varšavo gredó Rusi proti jugu. Od 25. marca zopet železnica služi od Granice do Varšave; mostovi so popravljani; železnico in telegraf imajo zopet Rusi v oblasti. — V Podoljsko pravijo da je prišla nova poljska truma pod Vierzbickim iz Tulče (na Turškem.)

Črna gora. Črnogorska poslanca Matanović in Vaccik sta uže 14. dan marca meseca popustila Carigrad. Nista prav dovoljna s svojim potom, ker nista nič opravila, kar se tiče loke (hafen); toda gotovo je, da ne bode niti ceste niti strelnic; tudi so njima iz ječe dali 19 Črnogorcev, ki so bili uže po 3—19 let zaprti.

Grška. Princa Viljema Holstein-Glücksburškega je 30. dan marca meseca narodni zbor soglasno izvolil za kralja. Dali so mu ime Juri I.

Loterija 1. aprila 1863.

Dunaj: 14, 15, 84, 90, 57.

Gradec: 24, 3, 16, 70, 78.

Dunaj 2. aprila. Nadavek (agio) srebru 110.00.